

Een jubileumbeleving - 50 jaar Avifauna Groningen

Ana Buren

Het is dinsdag 15 mei 2018, een doordeweekse dag, maar we vieren feest! Avifauna Groningen bestaat vandaag een halve eeuw. Het is heerlijk weer, rond de 20 graden, stralende zon, zacht briesje. De jubileumcommissie heeft voor een bijzonder aantrekkelijk programma gezorgd.

Excursie met de fluisterboot over het Zuidlaardermeer

Verzamelen op het terras van Strandpaviljoen Meerwijk. We lopen vervolgens naar de plek van de fietspont over het Drentse Diep. Daar stappen we op De Raidomp

voor een excursie van 2 uur in het Zuidlaardermeergebied onder begeleiding van Michel Krol en Alwin Hut van Het Groninger Landschap.

Excursie fluisterboot naar voren gezien (foto: Egbert Boekema) en naar achteren (foto Ana Buren).

Om 16.00 uur vertrekken we voor een pleziertocht over het Zuidlaardermeer. Er valt al direct veel te zien. Een Visarend spiedt in de blauwe lucht naar een prooi. Een snelle duik in het water en hebbes! Met een flinke snoek in zijn klauwen gaat ie ervandoor, een Zilvermeeuw achter hem aan. Even later cirkelt een Zearend boven onze hoofden. We varen langs een enorme beverburcht waar de Bever zich zelfs planken heeft toegeëigend om zijn fort te versterken. Wulpen, Visdiefjes en Oeverloperstjes op de beschoeiing en twee Koekoeken vliegen over onze boot. We varen langs Wolfsbarge waar zich een schitterende kolonie Zwarte Sterns bevindt, met een eenzame Witvleugelstern ertussen. En ook de Witwangsterns zijn al gearriveerd!

Ondertussen vertelt Michel over de inspanningen van het Groninger Landschap het afgelopen jaar, de revitalisering van de rietoevers van het Zuidlaardermeer. Van dertig hectare rietvelden is 25 cm grond afgeplagd om het land te vernatten. Met het afgeplagde materiaal zijn er extra rietstroken gecreëerd, het beloofde land voor roerdompen.

Lezingen

René Oosterhuis (Stichting Het Groninger Landschap):
“Vijftig jaar veranderingen in landschap en vogels in Groningen”

René Oosterhuis en Egbert Boekema

Foto: Ana Buren

René vervangt Marco Glastra, die met een gebroken enkel ongelukkig thuis zit. Hij maakt bij zijn lezing gebruik van de website topotijdreis.nl, waarmee je met één druk op de knop landschappen door de eeuwen heen ziet veranderen.

Bossen: De laatste vijftig jaar zijn er nieuwe bossen bijgekomen, waaronder veel dorpsbosjes, waarvan o.a. de Boomklever, Appelvink, Havik en Bosuil hebben geprofiteerd.

zwartestern

Foto: Ana Buren

Graslanden: Hier is er sprake van schaalvergroting en afname van de openheid. De verstedelijking neemt aanzienlijk toe. De Grutto en de Kemphaan nemen als broedvogel schrikbarend af, terwijl de krakeend floreert.

Akkers: We zien hier schaalvergroting en omvorming naar grasland. De oude dijken verdwijnen. De Patrijs krijgt het moeilijk en de Grauwe gors verdwijnt nagenoeg. Verrassend is dat de populatie Veldleeuweriken zich na een dieptepunt begin 2000 weer herstelt en de Grauwe Kiekendief terugkeert. Maar het grootste succes bij de broedvogels ligt bij de Blauwborst.

Kust: We zien de ontwikkeling van de kwelders, de inpolderingen, de havens en industrie. Het broedsucces van de Kluut is laag en ook de Lepelaar en de Visdief hebben een afnemend broedsucces. De Dwergstern broedt alleen nog op de eilanden.

Moerassen: Geheel nieuwe moerasgebieden in 't Roegwold (Dannemeer), het Zuidlaardermeergebied en De Onlanden zijn gunstig voor de Roerdomp en de Zwarte Stern. Nieuwe broedvogels zijn de Witwangstern en de Witvleugelstern en natuurlijk de Zearend bij het Zuidlaardermeer. De Grauwe Gans neemt enorm toe in aantal.

Dorpen en steden: Steden als Groningen en Winsum dijen hevig uit, wat goed is voor de biodiversiteit. Alleen al in Beijum duiken aan de lopende band nieuwe soorten op: Haakbek, Blauwstaart, Grijs Junco, Bruine Lijster; vooral sinds Jacob Bosma er woont. René ontvangt van Avifauna Groningen een cheque van € 500 voor de bescherming van de zeearend.

Nico Beemster (Altenburg & Wymenga): “Vijftig jaar vogeltellingen in Nationaal Park Lauwersmeer”

Nico Beemster

Foto: Ana Buren

Nico vertelt over de ontwikkelingen in vogelsoorten na 1969, als de Lauwerszee wordt afgesloten en er zich in het Lauwersmeergebied een spectaculaire gedaanteverandering voltrekt. De natuurlijke vegetatiesuccessie (van Zeekraal tot bos) brengt verandering in vogelsoorten met zich mee. Om het gebied open te houden vinden er vanaf 1982 verschillende manieren van beweiding en experimenteel maaibeheer plaats, variërend van: niets doen, zomermaaibeheer, wintermaaibeheer (riet), seizoenbeweiding, jaarrondbeweiding, moerasontwikkeling.

Hij maakt inzichtelijk hoe de vegetatie (gras, struweel, riet en bos) in de loop der jaren verandert en daarmee natuurlijk de vogelstand. Door middel van vogeltellingen wordt gemeten of de instandhoudingsdoelen worden gehaald. Voor de broedvogels ziet dat er slecht uit. Een belangrijke factor is de opmars van de Vos als predator van vooral de grondbroeders. Deze heeft zich in het begin van de tachtiger jaren tot aan de noordkust van Groningen en Friesland, dus ook in het Lauwersmeergebied, stevig gevestigd. De Blauwe en Bruine Kieken-dief, de Velduil, Grutto en de Kemphaan zijn helaas als broedvogel verdwenen. Onder de Zilvermeeuwen heeft de vos een waar bloedbad aangericht.

De ontwikkeling van de vogelstand is vooral afhankelijk van het waterbeheer. Het streefpeil is momenteel NAP -0,93 m. Alleen als de platen afwisselend overstroomd en droogvallen blijft het open karakter van het gebied behouden. Voortzetting van het huidige water- en vegetatiebeheer leidt onvermijdelijk tot het ontstaan van een bosrijk merengebied met hier en daar gras. De wens is om een open verbinding met de Waddenzee te creëren met geregeld hoge waterstanden, maar hier zijn nog niet alle betrokken partijen enthousiast over.

Henk de Lange (erelid) lanceert de vernieuwde website <https://www.avifaunagroningen.nl/>

Onze ex-webmaster Henk de Lange krijgt het woord. Henk kon het niet laten en heeft de afgelopen maanden al zijn vrije uurtjes besteed aan het ontwerpen van een fonkelnieuwe website voor onze vereniging.

Henk de Lange

Foto: Ana Buren

Het nieuwe menu met de overzichtelijk geordende rubrieken, op de frontpagina heel handig de tien laatste waarnemingen van recente zeldzaamheden in Groningen, de agenda, het forum, Facebook en Twitter. Een absolute blikvanger is de paginabrede slideshow met mooie foto's van onze fotograferende leden. Het ontwerp van de nieuwe website is gemaakt volgens het zogenaamde "responsive webdesign". Dat betekent dat het meeschaalt met de afmetingen van allerlei verschillende schermen, van computer tot mobiele telefoon, zonder concessies te hoeven doen aan de leesbaarheid van de tekst of de bruikbaarheid van de interface.

Egbert Boekema (voorzitter Avifauna Groningen): “Veranderingen”

Egbert werd in 1971 lid van Avifauna Groningen, dus vernemen alles uit eerste hand over de pioniers die in 1968 onze vereniging hebben opgericht, zoals Joop Loterijman, Jo de Jonge en René Wentzel. Zij bleven tot hun dood actief lid van de vereniging.

Terwijl tot die tijd verslaglegging van vogelwaarnemingen vooral anekdotisch was, zal Avifauna Groningen een centraal punt worden om gegevens over de avifauna gestructureerd te inventariseren. Ook het landschap verandert drastisch en daarmee eveneens de vogelpopulaties. Met de Tjiftjaf en de Boomklever gaat het goed, maar de Wielewaal en Houtduif gaan achteruit. Terwijl de provincie volgebouwd wordt, lijken sommige gebieden onaangetast door de tand des tijds.

Groningen is de provincie die in Nederland het meest profiteert van natuurbouw. In een uitgesproken agrarische provincie begint dat in 1983 met het Hondshalstermeer. Het Dannemeer bij Slochteren komt gereed in 2016 en is meteen een aantrekkelijk gebied. Moerasvogels, zoals de Lepelaar en de Steltkluut krijgen een boost, de Witwangstern ontdekt onze contreien als broedgebied, maar met de Grote Karekiet en Roerdomp gaat het bergafwaarts.

De precieze inventarisatiegegevens in de loop van al die jaren kunt u opzoeken in de boeken ‘Vogels van de provincie Groningen’ van Egbert Boekema, Piet Glas en Jan Hulscher uit 1983, en ‘Vogels in Groningen’ van Egbert Boekema uit 2016.

Alco van Klinken (lid): “De bronpopulatie van Avifauna, 1993 – 2018”

Alco sluit de lezingenserie af met een terugblik, waarbij hij vooral waardering uitspreekt voor wat hij noemt de *bronpopulatie*, de leden die in tijden van nood doorzettingsvermogen en discipline hebben getoond. Met name dankt hij Arjo Bunskoekoek, die al meer dan twaalf jaar secretaris van de vereniging is.

De dag wordt afgesloten met een **avondlijke geluiden-excursie**.

Kikkers

Foto: Ana Buren

Voor het uitgebreide verslag:
avifaunagroningen.nl/index.php/ontdek-vogels/verhalen/ana-s-stukkies/361-jubileumbeleving-avifauna-50-jaar